

שמחה רבה

עם ספרי גמרא על המדף, תפילין על הזרוע, ובבטן בן ראשון אחרי שלוש בנות, הרבה חיה רואן בקר רגילה להפתיע. עקיבא נוביק עשה שבת בבית הכנסת שלה ושמע ממנה על היחסים עם הבעל איתי ("הוא רבנית משהו"), על התמיכה בנישואי גייז ועל התקדים הצפוי ממש אוטוטו, כשתהפוך לרב הראשון שיוצא לחופשת לידה

✪ עקיבא נוביק ✪ צילום: אלכס קולומויסקי

רואן בקר התומה על עתירה טרייה הרודשת לממן גם אותה, כמו את רבני הקהילות האורתודוקסיות. ולאור התקדים, יש לה סיכוי טוב לנצח. "או כולם או אף אחד", היא אומרת. "אני משרתת לא רק את משפחות הקהילה שלנו, אלא את כל השכונה. כל אחד כאן יודע שאם הוא צריך משהו, הוא יכול לבוא".

או הנה, באתי. עם שקיעת השמש באחת השבתות האחרונות, אני עובר בשערי בית הכנסת "רמות ציון" שכלב הגבעה הצרפתיית. כבר מהרחוב שומעים את השירה, בעיקר בקולות נשיים. בפנים, על הספסל הראשון, יושבת רואן בקר בשמלה כחולה נטור לת שרוולים ובכיפה בוכרית גדולה.

מיד בכניסה מבחין הראש האורתודוקסי שלי בבעיה: כ־30 מתפללות ומתפללים יש בבית הכנסת, אבל מניין של גברים – אין. אפעס, נראה שלאף אחד מלבדי זה לא מפריע. איתי, בן זוגה של רואן בקר, עובר לפני התיבה ומנהיג תפילה שהטקסט והמנגינות שלה זהים לתפילה האורתודוקסית, למעט העובדה שהקהל מעורב. משפחות שלמות ממישיכות להגיע, חלקן ברכב, ומתיישבות יחד. למחרת, בתפילת הבוקר מתחרדים ההבדלים עוד יותר: נשים רבות עטופות בטליתות, קוראות בתורה וחלקן אף חובשות כיפה.

בתום התפילה חלק מהמתפללים יוצאים החוצה, מציצים בס' לולרי לראות מי התקשר. רואן בקר היא אחת הנשים היחידות שנשארת עם כיסוי ראש, "אבל לא כאמירה", היא קוראת את מחשבותיה. "נורא מטריד אותי שהכיפה נראית כמו כיסוי ראש. לפעמים אני אפילו לא חובשת אותה, שלא יחשבו חלילה שאני מכסה את השיער. זה כיסוי ראש בקטע שוויוני. כמו שגבר מכסה את הראש, גם אני". הגבר שלה, אגב, דווקא לא מכסה את ראשו מחוץ לבית הכנסת, "כדי להימנע מהשיון שמתלווה לזה", כרבי ריו. האם הבן שייולד יתכוש כיפה, אני שואל. "אתה יודע מה, עד עכשיו לא חשבתי על זה", היא מחייכת. "התרגלתי לגדל בנות".

הן הולכות עם גופייה?
"כן. גם אני הולכת עם גופייה. צניעות זה משהו יחסי למקום שאתה נמצא בו. אני לא אלך בבית הכנסת עם בגד ים, אבל כן בחוף הים".

היא נולדה למשפחה מעורבת, אבא אורתודוקסי, אמא רפורמי, "אבל לא הבנתי שאני אמורה מתישהו לבחור מי אני, עד שהתקבלתי לבית ספר שדה כמורה-חיילת והייתי צריכה להחליט אם ללכת למסלול של תרבות תורנית או לא – כלומר לבחור אם להדריך טיולים ולנסוע בשבת", אומרת רואן בקר. "זו הייתה תקופה מעצבת, שבה שאלתי שאלות ולמרתתי דברים על עצמי. בסוף בחרתי לא להלל שבת".

קראת ליל הסדר נפל דבר בבית הכנסת "רמות ציון" בירושלים. "הרב בהריון", לחשו רכלני השו"ת האחרונות בין פרקי התפילה והשמועה פשטה במהירות. אפשר להבין את ההתרגשות: אחרי הכל, לא בכל קהילה מכה נהג אישה בתפקיד הרב. למעשה, חיה רואן בקר (35) היא האישה היחידה בישראל שעושה את זה במשרה מלאה. בחמש השנים האחרונות היא מכהנת כרבה מטעם התנועה המסורתית (הקונסרבטיבית). בקרוב, אולי, יהיה צורך בכתיבת ספר הלכות חדש – דיני רב בהריון.

במבט ראשון, המראה שלה מבלבל. היא לבושה כמו שאישה אורתודוקסית עשויה להיראות, מכנסים רחבים וכיסוי ראש אופנתי, ועל מרף הספרים שלה מככבים ספרי גמרא, תנ"ך ומוסר. לכאורה יש כאן רב אורתודוקסי למהדרין.

עד שהיא פותחת את הפה. מהעתיקה שהגישה לכג"ץ נגד המדינה, דרך התפילין שהיא מניחה בכל בוקר, ועד תמיכה נלהבת בקבלת הומואים כרבנים – אין ספק, לא מדובר פה בחומר הרגיל. "בכלל לא", היא מאשרת. "יש הבדלים מחשיבתיים עקרוניים. אנחנו אמנם מחשיבים את עצמנו מחויבים לחוק, אבל נבדוק ונפתח כל חוק שבעולם ואם יש תקדים, שינוי מהותי במציאות או אפילו דעת מיעוט, נשנה. למשל הנושא של השמל בשבת: אנחנו פותחים את המקורות ורואים שכל הנושא מאוד מבלבל. האיסור נובע מזה שכתוב 'לא תבעירו אש בכל מושבותיכם'".

אז מותר לנסוע ברכב?
"לא. לנסוע זה אש, ללא ספק. אבל יש פסק קונסרבטיבי שקורבוע שמותר להדליק גורת פלואורוסנט כי זה לא אש. אני אישית פחות עושה את זה – בשם רוח השבת עדיף עם כמה שפחות שימוש בחשמל. רק אם נניח הילדים שלי רוצים ללכת לישון והם הדליקו את האור, אני אכבה כדי שיהיה להם חושך בחדר. כי אני יודעת שמותר לי".

בעלי הרבנית

ליום כיפור הזה חיה רואן בקר נכנסת בתחושה של תיקון. אחרי 64 שנים שבהן מדינת ישראל שילמה את שכרם של רבנים אורתודוקסים בלבד, קבע השנה כג"ץ שיש להכיר גם ברבני ורבות מועצות אזוריות שאינם אורתודוקסים ולשלם את שכרם. עכשיו

"הרבה שנים ורתעתי מלהתייחס תפילין. הייתי רואה את ההשתקפות שלי בחלון בזמן התפילה ואומרת 'מה זה הדבר הזה'".
הרבה חיה רואן בקר בפעולה

ללימודי רבנות במכון שכטר הקונסרבטיבי הגיעה כמעט במ-
קרה, כשחיפשה מה ללמוד לתואר שני. תוך חמש שנים יצאה משם
עם תואר ועם הסמכה לרבנות. איתי, שלו נישאה בגיל 22, תמך
בקרירה שלה כאשת דת מהרגע הראשון. בין לבין הם גם הביאו
לעולם שלוש בנות – עדיה, קשת וכליל – ובראש השנה נכנסה
רואן־בקר לחודש התשיעי. בתחזית: הפתעה, כלומר בן ראשון,
וגם חופשת לידה נדירה כראש קהילה.

שלושה חודשים בלי רבי? את יודעת איזה בלגן ילך בקהילה?
נשים עוד יעלו לתורה, אני מזהיר, ורואן־בקר צוחקת, "האמת היא
שאני מאריכה לשמונה חודשים, ותחליף אותי רבה אחרת".
מאוחר יותר היא מודה: "זה באמת מאתגר מבחינת חיי משפחתי
חה, אבל דברים השתנו, כולל תפיסות על הורות וקריירה. היום,
לדעתי, דווקא רב שאין לו משפחה יתקשה להבין חלק מהצרכים
של הקהילה".

רגע, אז אם את הרב, איתי הוא הרבנית?

"הוא רבנית משהר־משהו, ואנחנו מתמודדים יחד עם העבודה
הקהילתית התובענית. כשאני יושבת עם זוגות לפני התונה הוא
מכין קפה, עובר בשקט ומעיר הערות, וביום שישי הוא הולך לסדר
פר ומדבר עם כל השכונה, ואז חוזר הביתה ומדווח לי מה קורה
בקהילה".

בקיצור, הפכת אותו לאישה.

"הוא אוהב את זה והוא מקסים".

במסגרת חילופי התפקידים, אני מוצא אותה באחד הבקרים
בבית הכנסת, קושרת תפילין לידועה. "הרבה שנים נרתעתי
מזה", היא מודה. "אפילו בבת המצווה שלי לא התעטפתי בטלית.
כסטודנטית לרבנות כבר הייתי חייבת, אז קניתי לי תפילין".

זה לא הרגיש לך קצת משינוי?

"מאוד. והרבה שנים הייתי רואה את ההשתקפות שלי בחלון
בתפילה ואומרת 'מה זה הרבר הזה?' אבל היום עבר לי. באיזשהו
מקום אני מרגישה שככה מתלבשים לתפילה, שאלה המרים".

חייבים לעמוד בקצב

הזרם הקונסרבטיבי נולד באמצע המאה ה־19 בגרמניה, כדרך
אמצע בין הזרם הרפורמי, שדגל באי מחויבות להלכה היהודית,
לבין האורתודוקסים, ששללו כל שינוי. ב־1886 נוסד בניו־יורק
בית המדרש לרבנים התנועה הקונסרבטיבית, שהפכה מרכזית
מאוד בארה"ב, והיום היא מונה למעלה ממיליון יהודים ברחבי
העולם.

המקבילה הישראלית שלה, התנועה המסורתית שקמה בסוף
שנות ה־70, קצת יותר קטנה: היום משתייכות אליה 63 קהילות
ברחבי הארץ. "זה בעיקר מסיבות פוליטיות, כי הממסד בישראל
רואה באורתודוקסיה ברירת מחדל", מסבירה רואן־בקר. "אגב,
בשטח המצב אחר. כמעט כל מי שתשאל פה בשכונה מי הרב
השכונתי, יגיד לך שזו אני".

אשברה באים אלייך עם שאלות הלכתיות ואת פוסקת?

"באים עם בעיות אישיות, משפחתיות ומקצועיות, ואם מב-
קשים לשמוע מה עמדת ההלכה, אני גם פוסקת. הכי קשה לי
כששואלים אם מותר לנסוע לבית הכנסת בשבת, כי התשובה
היא לא, אבל אני לא רוצה לתת אותה כי חשוב לי שהם יבואו
לבית הכנסת, ואני יודעת שאחרת הם ייסעו לים. אז אני לא
אגיד למישהו שמותר לנסוע בשבת, אבל כן אומר שאני חור
שבת שצריך לבוא לבית הכנסת, ואם צריך לנסוע בשביל זה,
תיסע".

אבל לפי אחד העקרונות המרכזיים בתיאולוגיה היהודית, עם
ישראל שרד בזכות השמירה הקנאית על המנהגים העתיקים.
יותר מאלף שנים לא קם בית דין שהעז לשנות, עד לוועדת
הרבנים שלכם.

"זה שאין מי שהעז, זו לא הוכחה שלא צריך, וקשה להשוות את
200 השנים האחרונות ל־800 שקדמו להן, כי העולם השתנה כל
כך הרבה. אנחנו מאמינים שאם הדברים האלה לא יהיו רינמיים,
הם יקפאו. אתה חייב לעמוד בקצב כדי להישאר רלוונטי".

ובכל זאת, גם אצלכם יש מחלוקות הלכתיות, למשל בשאלת
הקבלה של רבנים ורבות מזהקהילה ההומו־לסבית. בישראל
הוחלט רק השנה להכיר בהם. את תומכת?
"לגמרי".

במשכב זכר??

"הם לא עושים משכב זכר. הפסיקה שמתירה את זה מתב-
ססת על כלל שלפיו כבוד האדם דוחה איסורים מדרבנן (תקנות
החכמים, בניגוד לאיסורים מדאורייתא, כלומר מהתורה – ע"ג).
במקרה של זוג הומואים, יש איסור יחיד מהתורה, על קיום יחסי
מין הומוסקסואליים. כל השאר איסורים מדרבנן. בעיניי, לחייב
אדם לחיות בשקר ובלי אינטימיות זו פגיעה בכבודו, ולכן כשא-
דם אומר: 'אני חי עם גבר, אנחנו לא מקיימים משכב זכר אבל
אנחנו כן אינטימיים ברכים שונות', הוא יכול להיות רב והם
יכולים להתחתן".

**יש מי שגידי שהתנועה המסורתית היא קוריוז שיעלם תוך
דור או שניים. לדעתך אתם באן כדי להישאר?**

"בארה"ב זה כל כך נפוץ, ששאלה כזו בכלל לא הייתה עולה.
לדעתי לא רק שלא ניעלם, אלא אוטוטו יהיו בישראל גם רבות
אורתודוקסיות. מתי? אני מעזה לומר אפילו עשר שנים. הנה,
תרשום: ב־2022 אני מאמינה שתהיה פה רבה אורתודוקסית
להלוטין".

"כמעט כל מי שתשאל
פה מי הרב השכונתי,
יגיד לך שזו אני. הכי
קשה לי כששואלים
אם מותר לנסוע לבית
הכנסת בשבת, כי
התשובה היא לא, אבל
אני לא רוצה לתת
אותה כי חשוב לי
שהם יבואו, ואני יודעת
שאחדת הם ייסעו לים"

